

УДК 373.2.015.3:[712:658.512.23]

МИСТЕЦТВО ЛАНДШАФТНОГО ДИЗАЙНУ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ ОСНОВ ХУДОЖНЬО-КОНСТРУКТОРСЬКИХ УМІНЬ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Софія Довбня

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки і
психології дошкільної освіти,
Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова,
м. Київ, Україна,
ORCID ID 0000-0002-2882-4680,
s.o.dovbnya@npu.edu.ua

Галина Шелепко

аспірантка кафедри педагогіки і психології дошкільної освіти,
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова,
м. Київ, Україна
ORCID ID 0000-0002-0063-8632
h.v.otchenko@npu.edu.ua

Анотація. У статті проаналізовано сутність поняття мистецтво ландшафтного дизайну як гармонійного розвитку особистості, формування ціннісного ставлення до краси, загальної культури, що є основою моральності, а також творчого підходу до життя та розкрито його інструмент формування основ художньо-конструкторських умінь дітей старшого дошкільного віку, який розглядається як індивідуальна траєкторія, власна особлива проєктна художньо-конструкторська діяльність: створення естетичного, художнього, закінченого образу – композиції і поліпшення функціональності простору, за допомогою засобів ландшафтного дизайну. Залучення старшого дошкільника до мистецтва ландшафтного дизайну збагачує особистий, індивідуальний досвід взаємодії зі світом, і допомагає йому навчитися проникати у внутрішній світ природнього довкілля. Занурення дитини старшого дошкільного віку у світ мистецтва ландшафтного дизайну передбачає: формування здатності емоційно-чуттєво сприймати об'єкти і явища довкілля; забезпечення умов для самовираження і власного ставлення до створюваного дизайну.

Ключові слова: мистецтво ландшафтного дизайну; дизайн; художньо-конструкторські уміння; старший дошкільний вік.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Удосконалення нового змісту дошкільної освіти передбачає втілення діяльнісного підходу, який за Базовим компонентом дошкільної освіти (2021р.) є основоположним для забезпечення прояву активності дитини та передбачає пріоритет набуття особистого досвіду дитини та процесу його формування у мистецько-творчій діяльності. У сучасному закладі дошкільної освіти мистецько-творча художня-продуктивна дизайнерська діяльність слугує засобом їхнього естетичного

розвитку, а також формує у дітей дошкільного віку основи художньо-конструкторських умінь. Зростаючі рекреаційні потреби населення у воєнний та післявоєнний час потребують збереження та збільшення природних компонентів ландшафту. Звернення до ландшафтного дизайну як до діяльності з озеленення середовища ґрунтується на значущості людського чинника в організації природного простору.

Саме у старшому дошкільному віці діти самостійно можуть створити естетично-довершений художній образ і поліпшити функціональності природного простору засобом ландшафтного дизайну за рахунок освоєння всіх компонентів психологічної структури діяльності, що пов'язано з постановкою цілей, мотиваційною сферою, з пошуком способів дій і контролю результатів. З боку об'єктивної новизни для майбутньої розбудови держави дитяча творчість має особливу соціальну значущість і оригінальність, а для дітей старшого дошкільного віку творчість розглядається як суб'єктивна цінність, що сприятливо для формування основ художньо-конструкторських умінь.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретико-методологічними аспектами проблеми формування основ художньо-конструкторської та конструктивної діяльності дітей старшого дошкільного віку займалися: Платон, Аристотель, Г. Гегель, І. Кант, Ф. Шеллінг, Л. Левчук, А. Єремєєва, Б. Галєєва, М. Каган, Л. Мізіна, О. Потебня, Д. Богоявленська, Н. Лейтес, М. Лісіна, В. Юркевич, Л. Арістова, О. Брежнєва, Л. Буркова, В. Кузь, В. Лозова, О. Матюшкін та ін. (Попович, 2017).

Опис сучасного стану конструктивної діяльності відомими психологами (Д. Богоявленська, Л. Виготський, В. Давидов, Д. Ельконін, О. Матюшкін, В. Мерлін, В. Моляко) розглядається у межах зближення процесуального (дослідження фаз, станів, стадій і результатів перетворення предмета конструктивної діяльності) та особистісного (дослідження об'єкта конструктивної діяльності, потреб, умінь, знань, навичок, властивостей, самосвідомості, емоцій, почуттів) підходів (Попович, 2017).

Психологи А. Коваленко та В. Моляко, дослідивши процесуальний та особистісний підходи конструктивної діяльності, взяли за основу існування психічної системи регулювання поведінки, мислення, розумової діяльності. У цій багаторівневий, багатокомпонентній та розгалуженій системі є певний центр особистісної активності, який є багатознаковою закодованою інформацією про сукупність основних дій, прийомів, їх групування у разі зіткнення суб'єкта з незнайомими ситуаціями або невідомими елементами в знайомій ситуації (Попович, 2017).

Можна простежити, що в історії дошкільної педагогіки нагромаджений досвід залучення дітей до творчої праці з огляду підготовки їх до майбутньої трудової діяльності, але перш за все – щодо включення молодого покоління до системи загальнолюдських цінностей, світу людської культури. Зокрема прихильниками ручної праці дітей дошкільного віку були видатні педагоги минулого Я.-А. Коменський, Дж. Локк, Ж.-Ж. Руссо, Й.-Г. Песталоцці, Ф. Фребель, М. Монтесорі та ін. (Мавієнко, 2016). Здійснений теоретичний аналіз засвідчує, що продуктивна діяльність є показником розвитку дитини та засвідчує рівень засвоєння суспільного досвіду (В. Давидов, І. Карабаєва, Н. Лисенко, Г. Люблінська, Т. Поніманська, Т. Піроженко та інші) (Літіченко, 2021). Аналізуючи дисертаційні дослідження сучасних українських науковців, з'ясовано, що проблемою навчання дошкільників 6-7 років основам дизайну частково розглянуто в працях А. Івершинь, Н. Луцан та Н. Голоти (Юрчук, 2019).

Художнє конструювання як творчий метод дизайну розглядають А. Барташевич, Г. Мінервін і В. Муніпов, А. Мельніков, Г. Невзоров, П. Наумов, Л. Новикова, С. Соломонов, П. Шпара і І. Шпара. Синтезом інженерного та художнього конструювання вважають М. Бобнева, Є. Григор'єв, Н. Левітов, В. Моляко. Вивченням художнього конструювання як засобом формування творчо активної особистості займаються Н. Желтомирська, Є. Серпіонова, В. Тименко, М. Фішер (Матвієнко, 2016).

Н. Ветлугіна, Д. Кабалевський, І. Гаврилюк, Н. Лендарьов, Н. Кіященко вважали засобом естетичного виховання вважали мистецтво. З метою виховання та розвитку дітей, дошкільна педагогіка використовує ознайомлення дітей з різноманітними видами мистецтва, у тому числі образотворчим – живописом, графікою, скульптурою, декоративним та іншими (Одерій, 2021, с. 200).

Мистецтво дизайну як педагогічну проблему вивчали багато науковців (Е. Тіхеєва, Е. Фльоріна, В. Казакова, Р. Гайказова, Г. Пантелєєв, Л. Одерій), проте його не достатньо широко використовують у практиці закладів дошкільної освіти (Одерій, 2021).

З урахуванням актуальності сучасного складного часу варто звернути увагу на дослідження мистецтва ландшафтного дизайну як інструменту формування основ художньо-конструкторських умінь дітей старшого дошкільного віку.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті – здійснити психолого-педагогічний аналіз мистецтва ландшафтного дизайну як інструменту формування основ художньо-конструкторських умінь дітей

старшого дошкільного віку; окреслити добір найкращих закладів дошкільної освіти з унікальним ландшафтним дизайном.

Теоретичні основи дослідження. Аналізуючи літературу, констатуємо про неможливість точного наукового визначення поняття «мистецтво» через неможливість логічної формалізації. Проте можна виділити три різних значення поняття мистецтва, які тісно пов'язані між собою, але різняться за обсягом і змістом, як-то (Семотюк, 2014):

– у широкому значенні із давньогрецького слова «техне»: «майстерність», мистецьки, технічно виконану діяльність, результатом якої є штучне у порівнянні із природним;

– у вузькому значенні слово «мистецтво»: творчість за законами краси (творчість за законами краси у різних сферах дизайну, створення корисних речей, машин, оформлення та організація суспільного й особистого побуту, культура повсякденної поведінки, спілкування людей тощо);

– як особливий вид соціальної діяльності: власне художня творчість, продуктом якої є спеціальні духовні естетичні цінності.

Термін «дизайн» в Україні з'явилося відносно недавно. У перекладі з італійської мови «disegno» означає задум, план, намір, мета, креслення, ескіз, начерк, малюнок, візерунок, модель, шаблон, що лежить в основі схема, композиція. В нашій країні також зустрічається позначення дизайну як «декоративне мистецтво» або «технічна естетика» (Одерій, 2021).

Засновник ідеї залучення дітей дошкільного віку до мистецтва дизайну Г. Пантелеєв фіксує дизайн як «конструювання речей, машин, інтер'єрів та ін, засноване на принципах зручності, економічності, ергономічності і краси» (Пантелеєв, 2014, с. 45).

У свою чергу ландшафтний дизайн дітей старшого дошкільного віку – це мистецтво оформлення та прикрашання території, дитячих майданчиків, оформлення рослинних елементів, що мають духовну естетичну цінність. Результатом дитячої художньо-конструкторської діяльності є створення естетичного, художнього, закінченого образу – композиції і поліпшення функціональності простору, за допомогою засобів ландшафтного дизайну. За допомогою ландшафтного мистецтва дитина змінює простір і територію, які її оточують за законами краси, вирішуючи при цьому одночасно і функціональні завдання (Єпіхіна, 2019). Заняття ландшафтним дизайном формує у дітей старшого дошкільного віку основи художньо-конструкторських умінь – це творчий процес проектування, що включає здійснення проєктних ідей і ідеальне перетворення об'єкта. Особливістю є те, що дитина відображає власне ставлення

та уявлення про характер створюваного об'єкту. При цьому використовує різні види паперу, тканини, нитки, природні і залишкові матеріали (Літіченко, 2021).

На переконання Л. Одерій мистецтво має унікальні можливості у розвитку людини, в розкритті її духовності, у закріпленні досвіду всебічної життєдіяльності особи, здійснює величезний вплив на людину, на її становлення, виховання. Дизайн мистецтва виникає тоді, коли особистість прагне до прекрасного, бажає втілити нові і все більш досконалі образи (Одерій, 2021).

Враховуючи вище зазначене, мистецтво ландшафтного дизайну розглядаємо як гармонійний розвиток особистості, формування ціннісного ставлення до краси, загальної культури, що є основою моральності, а також творчого підходу до життя.

Результати дослідження. Ретроспективний аналіз свідчить, що витоки дизайн-культури з'явилися ще в далекому минулому. Г. Пантелєєв описує, що «період проникнення дизайн-культури, можна назвати епохою протодизайна. Майстри-ремісники з властивим їм художнім смаком створили зразки утилітарного мистецтва, поєднуючи у виробах побуту і знаряддя праці єдність краси і доцільності» (Пантелєєв, 2014, с. 47).

У закладі дошкільної освіти конструювання втілюється в різних видах діяльності, зокрема в художній праці. Відповідно до Базового компонента дошкільної освіти (2021), програм розвитку дітей дошкільного віку «Дитина» (2020), «Впевнений старт» (2017) та ін., художня праця є важливою складовою частиною освітнього процесу (Піроженко, 2021; Літіченко, 2021, с. 39).

Ми погоджуємося з поглядом Л. Одерій на дизайн як сучасне мистецтво художнього конструювання, розробка зразків раціональної побудови предметного середовища; це свідомі та інтуїтивні зусилля, спрямовані на вирішення художньо-естетичних проблем (Одерій, 2021).

Спільна художньо-конструкторська діяльність зумовлює розвиток складніших взаємодій та відносин у дитячому колективі, які організуються й регулюються процесами спілкування. У свою чергу, спілкування сприяє формуванню й розвитку свідомості, знань, мовлення та основ художньо-конструкторських умінь зокрема.

Т. Піроженко підкреслює, що включення мовлення до художньої, конструктивної діяльності збагачує дітей новою лексикою та складнішими граматичними конструкціями. Мовлення і спілкування взаємопов'язані, адже спілкуючись дитина використовує мовлення як основний спосіб його здійснення. Позитивно впливає на розвиток комунікативних потреб дитини спілкування з однолітками та дорослим (Листопад, 2017).

Особливу увагу А. Богуш звертає на те, що в дошкільному віці у мовленнєвому розвитку дітей «пріоритет надається організації мовленнєвої діяльності дітей у процесі спілкування, а також створенню педагогом відповідних життєвих ситуацій для реалізації мети розвитку мовленнєвих умінь та навичок дошкільників (Листопад, 2017, с. 99).

Концептуально-методологічний підхід Н. Гавриш до проблеми розвитку мовленнєвотворчої діяльності в дошкільному віці розглядається як стрижень розвитку творчих здібностей дітей у різних видах художньої діяльності. Науковцем обґрунтовано й апробовано модель стимулювання та розвитку мовленнєвої творчості, що поєднує художньо-естетичний, мовленнєвий, інтелектуально-творчий та особистісний компоненти, доведено ефективність її використання (Листопад, 2017, с. 100).

Н. Гавриш, описуючи програмно-методичний комплекс «Впевнений старт» наголошує, що ознакою готовності дітей старшого дошкільного віку до школи є особистісна зрілість. Організація освітнього процесу за цим ж комплексом забезпечує можливість накопичувати дитині власний досвід пізнання, спілкування та соціальний досвід. Створення в організованому освітньому просторі та середовищі, в середовищі навчити дітей ставити цілі (що я роблю? для чого це я роблю?), приймати рішення, організовувати діяльність, відбирати відповідні матеріали. Вихователі працюють над тим, щоб допомогти дітям самими стати організаторами своєї діяльності, володіти вмінням спілкуватися, узгоджувати свої дії із іншими дітьми. Така активна особистісна позиція організатора своєї діяльності є першочерговою (Впевнений старт: педагогам).

У свою чергу Т. Піроженко представляє психологічний портрет дитини старшого дошкільного віку через дошкільну зрілість, головною ознакою якої є вольова регуляція поведінки, тобто можливість дитини опанувати своєю діяльністю з погляду власного керування нею. Сформована самооцінка, свідомість, самосвідомість, саморегуляція, самопрезентація набуває основного значення для старшого дошкільного віку. Зароджена у молодшому дошкільному віці мотивація «я сам», у більш старшому віці удосконалює мислення, мовлення, художньо-творчу активність та усі інші продуктивні види діяльності. Це підвищує самооцінку дитини, розуміння своїх можливостей, розуміння, що не все вона знає, бо нормально вчитися і не відразу отримувати бажаний результат, можеш аналізувати цей результат. Самопрезентація, комунікація з іншими людьми та самооцінка пов'язані з появою нової якості цього віку, – рефлексії. І не випадково основного значення набуває організація такого процесу як ранкове

та вечірнє коло, коли дитина аналізує свій день, шукає те, що більш сподобалося, готова поділитися своїми враженнями, готова зрозуміти що вона навчилася і які завдання ставить перед собою (Впевнений старт: педагогам).

У молодому дошкільному віці надзвичайного значення набуває опанування сенсорних еталонів як основ тих властивостей, які характеризують предмети та світ навколо. Дитина має навчитися ознайомлюватися з ними та маніпулювати. В середньому віці нас цікавить вже не так предметний зміст світу довкілля, а ситуація і відображення в ігровій діяльності. Навчитися орієнтуватися в конкретній ситуації, в якій вона знаходиться протягом свого життя, ставлячи собі запитання: що це? хто це? хто там може бути? де я? чим я можу бути? як мені себе поводити? як комунікувати з учасниками ситуації? У старшому дошкільному віці логіка спрямовує так, щоб допомогти дітям засвоїти найважливіші принципи, тобто правила життя. І до того орієнтують такі тематики програмно-методичного комплексу «Впевнений старт», як-то: «Порядок», «Спілкування і взаємодія», «Добрі справи», «Пізнання», «Рух», тобто такі теми, які узагальнюють всі знання дітей і допомагають їм не лише засвоїти життєво-філософські поняття, надзвичайно важливі для особистісної зрілості, а й допомагають засвоїти ті, не менш необхідні соціально-моральні правила без яких не буде успішною підготовка до школи. А специфіка освітнього процесу в старшому дошкільному віці ведеться не на середовищному підході як у молодшій групі, його пріоритетах, індивідуальних способах дії, не на ігровій діяльності, а особливого значення тепер набуває реальна підготовка до опануванню навчально-пізнавальною діяльністю (експериментально-дослідна діяльність, соціально-ігрові проекти), власний досвід пізнання, досвід пошуку інформації, обговорення цієї інформації, пошуку способів вирішення проблеми, завдання, що виникають. Сама організація дня дозволяє вихователю надати дітям можливість вибору. У цьому віці вміння визначати вибір, вміння визначати цілі та планувати свою діяльність. Важливо виховання відповідальності, не лише визначати цілі і планувати свою діяльність, а й рефлексувати за її результатами (Впевнений старт: педагогам).

Підсумовуючи думки Т. Піроженко та Н. Гавриш можна сказати, що дошкільна зрілість – це гармонізація тих сфер, де емоції логічно пов'язані з інтелектом. Зрілість бути зацікавленими, можливість проявляти інтереси до світу, планувати, опановувати різні види діяльності, дотримуватися загальних соціальних правил, реалізувати свої пізнавальні потреби, інтереси, прагнення, ціннісну свідому регуляцію, тобто розквіт потенціалу особистості (Впевнений старт: педагогам).

Н. Каньоса зазначає, що в сучасних умовах процес становлення творчої особистості є вирішальною умовою випереджального розвитку покоління. На її думку, мета виховання творчої особистості полягає саме в розвитку, формуванні якостей, що відповідають віковим та індивідуальним можливостям людей (Вареник, 2021).

Вдалося помітити, що художньо-творчий потенціал дітей старшого дошкільного віку дослідниця О. Дронова вважає багаторівневою функціональною системою, яка проявляється у творчій активності дитини в образотворчій діяльності. Ця активність обумовлена природними задатками і здібностями дітей, особливостями чуттєвого сприймання, інтелектуальною активністю, інтересами та внутрішніми потребами у самоствердженні та творчою ініціативою у їх взаємодії й потребує відповідного педагогічного супроводу (Вареник, 2021).

Займаючись проєктуванням ландшафтного дизайну у природі, дитина старшого дошкільного віку не тільки отримує естетичне задоволення, а й заряд позитивних емоцій, проявляє творчу активність, що зумовлює розвиток душевних та інтелектуальних здібностей та формуванню художньо-конструкторських умінь.

Л. Одерій рекомендує педагогам враховувати художньо-технологічні особливості кожного виду мистецтва; обрати прийнятні з них для використання в продуктивній художній діяльності дітей; запропонувати відповідні техніки і художні матеріали; визначити педагогічні і організаційні умови навчання; обрати доречні педагогічні технології. А також, важливо визначити критерії оцінки художньої діяльності дитини та рівні її розвитку (Одерій, 2021, с. 203).

Ураховуючи умови розвивального природного середовища, надані професором Г. Цветковою, ми формуємо умови, що забезпечують формування основ художньо-конструкторських умінь дітей старшого дошкільного віку в дошкільній освіті:

- максимальна реалізація освітнього потенціалу природного середовища в умовах групи та ділянки закладу дошкільної освіти;
- наявність матеріалів, обладнання та інвентарю для дітей в різних видах дитячої діяльності художньо-конструктивного змісту;
- створити умови для спілкування і спільної діяльності дітей старшого дошкільного віку й дорослих з усією групою і в малих групах;
- облік кліматичних умов, в яких відбувається освітня діяльність та фіксування інформації на фланелеграфі, папері, фотографії, у щоденнику спостережень тощо;

- урахування вікових особливостей дітей старшого дошкільного віку (Рейпольська, 2021).

Матеріали здійсненого аналізу дозволяють конкретизувати, що дорослий формує в дитини вміння наділяти конструкції певним змістом. Він же спонукає до художньо-конструкторської діяльності та ігор з використанням створених моделей. Якщо дитина старшого дошкільного віку самостійно захоплюється конструюванням, то художньо-конструкторська діяльність наближається до образотворчого процесу.

Л. Журенко виокремлює взаємопов'язані складники творчого конструювання дітей дошкільного віку та на які варто звертати увагу, плануючи роботу з розвитку конструктивних умінь дітей дошкільного віку, які на наш погляд, цілком підходять для формування основ художньо-конструкторських умінь: розвиток самостійного дослідження дітьми нових матеріалів; розвиток образного мислення й уваги; формування узагальнених способів діяльності (Журенко, 2009).

Творча художньо-конструкторська діяльність дітей старшого дошкільного поєднує техніку з мистецтвом, перетворюючи різні матеріали, які потім є не тільки корисними, а й естетично значущими виробами для ігор, праці, експериментування та побуту.

На думку Л. Одерій механізм сприйняття «красиво-некрасиво» є тим ключем, що дозволяє дизайнеру створювати гарний предмет, або робити просторово-предметне середовище гармонійним (Одерій, 2021, с. 200).

Формування у дітей старшого дошкільного віку основ художньо-конструкторських умінь, які зможуть допомогти їм виробити в собі дійові критерії естетичних цінностей, готовність та вміння вносити елементи прекрасного у своє життя, починається із художнього сприймання довкілля. Воно виявляється в емоційно-чуттєвому умінні відчувати колір, форму, матеріал та відповідно здійснювати відбір художніх засобів, що дозволяють передати його образний зміст.

В процесі сприйняття дитина старшого дошкільного віку здійснює візуальний відбір ознак форми природних предметів, що забезпечують візуальну інформацію, за допомогою якої виникає образ сприйняття для подальшого уміння відобразити його засобами художньо-конструкторської діяльності.

Для мистецтва ландшафтного дизайну характерні такі основні якості художнього твору: образність, декоративність, змістовність художньої форми, – це ті засоби, якими майстер досягає виразності (Одерій, 2021).

Той художній образ, що виникає у свідомості дитини матеріалізується через колір, пластику, композицію в індивідуальному та своєрідному творчому продукті (Одерій, 2021). Таким чином ландшафтний дизайн пов'язаний з архітектурою, образотворчим, та декоративно-прикладним та іншими видами сучасних мистецтв. Як вважають сучасні фахівці дизайнерська робота може бути твором мистецтва, оскільки має як естетичну, так і художню цінність, та є результатом творчої діяльності. Вона об'єднує науково-технічну думку і художній образ (Одерій, 2021).

Здійснивши психолого-педагогічний аналіз вище зазначеної проблеми, представляємо найкращі, на наш погляд, зразки світових закладів дошкільної освіти, які поєднують природне та штучне, естетику та красу, безпеку та якість.

Рис. 1. Японський сад Fuji (Фуджі)

На рис. 1 зображений Японський сад Фуджі (2009), архітектор Такахару Тедзука, має овальну форму з двома поверхами – перший для навчання та дах, майданчик для ігор. Тут представлена японська архітектурна традиція включення природи до інтер'єру завдяки деревам, що проростатають крізь будинок. Таким чином, вихованці можуть безпосередньо спостерігати за ростом та цвітінням дерева, за його сезонними змінами. Незвичайна форма спіралі в приміщенні та на відкритому повітрі відкриває прекрасні краєвиди, особливо, якщо дивитися вгору. Будівля з трьома стінами та четверта «стіна» має вихід у двір, що дозволяє малютам не відчувати себе незатишно в замкнутому просторі та вільно бігати. Адже японські педагоги помітили, що діти люблять бігати колами. За один день дитина може пробігти до чотирьох кілометрів. Виховання здійснюється за методикою Монтесорі, яка ґрунтується на підтримці дитини в його природному розвитку без тотальних заборон (Петроченкова, 2020).

С. ДОВБНЯ, Г. ШЕЛЕПКО

Мистецтво ландшафтного дизайну як інструмент формування основ художньо-конструкторських умінь у дітей старшого дошкільного віку

Рис. 2. Фермерський дитячий сад в місті Донгнай, В'єтнам

На відміну від Японського закладу дошкільної освіти Фуґі (Фуджі) Фермерський дитячий сад в місті Донгнай, показаний на рис. 2, є ще більше наближений до природи та є одним з найбільш екологічних дитячих садків, розташований у В'єтнамі. Привчання вихованців до бережного ставлення до рослин і навколишнього світу в цілому є місією закладу. У проєкт ідеально поєднані сільське господарство і освіта. Будівля фермерського закладу дошкільної освіти є одноповерховою цікавою формою, на даху якого розташований спеціально обладнаний сад. В саду функціонує величезний город (площею 200 кв.м.), де дітям прищеплюють любов до рослин і основ ботаніки (Петроченкова, 2020).

Рис.3. Зелений дитячий сад в місті Холбек, Данія

Заклад дошкільної освіти Vernts Have Day Care Center на рис. 3 збудований в місті Холбек за проєктом Henning Larsen Architects і відрізняється від інших високим ступенем екологічності. Зелений дах органічно перетворюється в зелений пагорб, на якому зростають різні декоративні рослини, що виконують роль утеплювача в холодну скандинавську погоду. Окрім цього, на даху посаджені грядки з рослинами, діти вивчають різні види квітів і доглядають за ними. На зеленому пагорбі близько саду ростуть плодіві дерева (Петроченкова, 2020).

С. ДОВБНЯ, Г. ШЕЛЕПКО

Мистецтво ландшафтного дизайну як інструмент формування основ художньо-конструкторських умінь у дітей старшого дошкільного віку

Рис. 4. Природний дитячий садок Рамат-Ган, Ізраїль

Перед вами на рис. 4 заклад дошкільної освіти в ізраїльському місті Рамат-Ган, що прищеплює любов дітей до природи, її ресурсів і краси. Уся обробка, інтер'єр та іграшки так чи інакше стосуються природних тем (Міністерство освіти і науки України).

Рис.5. Дитячий садок Така - Тука, Берлін, Німеччина

Дизайнерів з Берлінського технічного університету надихнула на створення такої незвичайної будівлі для закладу дошкільної освіти на рис. 5 чарівна для дітей країна Така-Тука з казки про Пеппі Довга Панчоха – він так і називається (Міністерство освіти і науки України).

На наш погляд, ландшафтний дизайн, вище представлених закладів дошкільної освіти, допоможуть надихати дітей старшого дошкільного віку до проектування ландшафтного дизайну та сприятимуть формуванню основ художньо-конструкторських умінь, а саме: широкому перенесенні дизайнерських умінь у нові ситуації; в умінні знаходити нове й незвичайне в знайомих і звичних ситуаціях.

Резюмуючи виділяємо специфічні характерні риси формування основ художньо-конструкторських умінь дітей шести років, як-то: здатність до реалізму уяви та фантазування, вміння бачити ціле раніше від частин, надситуативно-перетворювальний характер творчих рішень, конструювання, моделювання та експериментування. Процес творчого формування дітей

розуміється як процес освоєння цими художньо-конструкторськими уміннями у закладі дошкільної освіти та вдома.

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Отже, в сучасних складних умовах необхідно переосмислити і переглянути роль мистецтва ландшафтного дизайну для формування художньо-конструкторських умінь дітей старшого дошкільного віку та їх комфортного перебування в просторі.

Створення дитиною старшого дошкільного віку ландшафтного дизайну можна розглядати як її власну особливу проєктну діяльність, що є складовим елементом мистецтва дизайну, оскільки дитина планує, контролює та створює певний художній естетичний результат. Тому, на сьогодні, недоречно ігнорувати можливостями, включення у педагогічну роботу з дітьми, їх ознайомлення і прилучення до ландшафтного дизайну з використаннями художніх технік мистецтва дизайну, з метою формування основ художньо-конструкторських умінь у дітей старшого дошкільного віку. До формування основ художньо-конструкторських умінь дітей старшого дошкільного віку входить образність, декоративність, змістовність проєктувати, конструювати, моделювання та експериментувати ландшафтний дизайн.

Незвичайні світові заклади дошкільної освіти (Японський сад Fuji (Фуджі), Фермерський дитячий сад в місті Донгнай у В'єтнамі, Зелений дитячий сад в місті Холбек, Данія, Природний дитячий садок Рамат-Ган в Ізраїлі та Дитячий садок Така – Тука в Берліні, Німеччина) представляють унікальні ландшафтні дизайни, наближені до природи, та цілком можливі для реалізації у нашій країні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Базовий компонент дошкільної освіти: Державний стандарт дошкільної освіти нова редакція від 12.01.2021 р. За наук. ред. Т. О. Пироженко. № 33. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf
2. Вареник, О. С. (2021). *Розвиток художньо-творчих здібностей дітей дошкільного віку в ознайомленні з культурною спадщиною Криворіжжя. Укладання методичного посібника* : кваліфікаційна робота студента факультету дошкільної та технологічної освіти групи ЗДОМ-16. Кривий Ріг : КДПУ.
3. Впевнений старт: педагогам. URL: <https://fb.watch/cez9BIDoMk/>
4. Єпіхіна, М. А. (2019). Ландшафтний дизайн та озеленення приміщень: навч.-метод. посіб. Старобільськ : Вид-во . Держ. закл. «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка».
5. Журенко, Л. (2021). Творче конструювання як засіб інтелектуального розвитку дітей старшого дошкільного віку. URL: http://www.rusnauka.com/25_SSN_2009/Pedagogica/51493.doc.htm (дата звернення: 22.10.2021).
6. Листопад, М. В. (2017). Формування комунікативних умінь у дітей старшого дошкільного віку засобами гри-драматизації. *Збірник наукових праць «Педагогічні науки», 1 (77)*, 98–102.

С. ДОВБНЯ, Г. ШЕЛЕПКО

Мистецтво ландшафтного дизайну як інструмент формування основ художньо-конструкторських умінь у дітей старшого дошкільного віку

7. Літіченко, О. (2021). Конструювання з пухнастого дроту в закладі дошкільної освіти. *Acta Paedagogica Volynienses*, № 5, 7–42. URL: <https://doi.org/10.32782/apv/2021.5.6>
8. Матвієнко, С. І. (2016). *Художня праця та основи дизайну*: навч. посіб. Ніжин : Вид-во НДУ ім. М. Гоголя.
9. Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/metodychni-rekomendatsiyi-doshkilna/dityachimi-sadkami-svitu.pdf>
10. Одерій, Л. Є. (2021). Дизайн як вид мистецтва і художньо-конструктивної діяльності та їх можливостей у естетичному вихованні дітей дошкільного віку. *Впровадження сучасних технологій в процесі забезпечення якісної підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти*: збірник наукових праць. За заг. ред. Л. В. Зданевич, Л. С. Пісоцької, Н. М. Миськової, Л. О. Онофрійчук. Хмельницький : ХГПА.
11. Пантелеєв, Г. Н. (2014). *Детский дизайн*. Москва: Карапуздидактика.
12. Петроченкова, В. А. (2020). *Дизайн середовища в творчому розвитку дітей дошкільного віку*. Кваліфікаційна робота на здобуття наукового ступеня магістр за спеціальністю 022 – дизайн. Кафедра дизайну середовища Інституту дизайну і реклами Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв Міністерства культури України, Київ.
13. Попович, О. М. (2017). *Підготовка майбутніх вихователів до організації конструктивної діяльності дітей дошкільного віку*. Дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Тернопіль.
14. *Розвиток старшого дошкільника в освітньому середовищі закладу дошкільної освіти* : методичні рекомендації (2021). За заг. ред. О. Д. Рейпольської. Кропивницький: Імекс-ЛТД.
15. Семотюк, О. П. (2014). *Естетика: Конспект лекції*. Харків: УкрДАЗТ, Ч.2.
16. Юрчук, Ю. Ю. (2019). *Формування інтересу до занять дитячим дизайном у дітей старшого дошкільного віку*. Кваліфікаційна робота. Ніжин.

LANDSCAPE DESIGN AS A TOOL OFFORMING THE FOUNDATIONS OF ARTISTIC AND STRUCTURAL SKILLS FOR SENIOR PRESCHOOL CHILDREN

Sopfiia Dovbnia

Ph.D (Candidate of Pedagogical Sciences), Associate Professor,
Department of Pedagogy and Psychology of Preschool Education,
National Pedagogical Dragomanov University,
Kyiv, Ukraine,
ORCID ID 0000-0002-2882-4680
s.o.dovbnya@npu.edu.ua

Halyna Shelepko

PhD student of the Faculty of Pedagogy and Psychology
of Preschool Education,
National Pedagogical Dragomanov University,
Kyiv, Ukraine
ORCID ID 0000-0002-0063-8632
h.v.otchenko@npu.edu.ua

Abstract. The article analyzes the essence of the concept landscape design as a harmonious development personality, the formation beauty values, general culture, which is the basis of morality, as well as the creative approach to life and its tool of forming the basis artistic and design skills for senior pre-school age children, considered as an individual trajectory, its own special artistic and design activity: creation aesthetic, artistic, finished composition image and improvement of space functionality, using the means of landscape design. The involvement a senior preschooler into landscape design enriches the personal, individual experience of interaction with the world and helps him to learn penetrating the inner world of the natural environment. Immersion of a senior pre-school child in the world of landscape design art implies: the development of the ability emotionally perceive objects and phenomena of the environment; the provision conditions for self-expression and own attitude to the created design. The authors concluded that in today's difficult conditions it is necessary to rethink and reconsider the role of the art of landscape design for the formation of artistic and design skills of older preschool children and their comfortable stay in space.

The creation of landscape design by a child of senior preschool age can be considered as his or her own special project activity, which is an integral part of the art of design, as the child plans, controls and creates a certain artistic aesthetic result. Therefore, nowadays it is inappropriate to ignore the possibilities of involvement in pedagogical work with children, their acquaintance and involvement in landscape design using artistic techniques of design art, in order to form the basis of artistic and design skills in older preschool children. The formation of the basics of artistic and design skills of older preschool children includes imagery, decorativeness, content to design, construct, model and experiment with landscape design.

Key words: landscape design; design; artistic and design skills; senior preschool age.

REFERENCES

1. *Bazovyi komponent doshkilnoi osvity: Derzhavnyi standart doshkilnoi osvity nova redaktsiia vid 12.01.2021 r. [Basic component of preschool education: State standard of preschool education, new edition from 12.01.2021].* Ed. by T. O. Pirozhenko. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf [in Ukrainian].
2. Varenik, O. S. (2021). *Rozvytok khudozhno-tvorchykh zdibnosti ditei doshkilnoho viku v oznaiomlenni z kulturnoiu spadshchynoiu Kryvorizhzhia [Development of artistic and creative abilities of preschool children in acquaintance with the cultural heritage of Kryvyi Rih].* Ukladannia metodychnoho posibnyka : kvalifikatsiina robota. Kryvyi Rih : KDPU. [in Ukrainian].
3. Vpevnenyi start: pedahoham [Confident start: to teachers]. URL: <https://fb.watch/cez9BIDoMk/> [in Ukrainian].
4. Yepikhina, M. A. (2019). *Landshaftnyi dyzain ta ozelenennia prymishchen [Landscaping and green interior design].* Starobilsk : Derzh. zakl. "Luhan. nats. un-t imeni Tarasa Shevchenka". [in Ukrainian].
5. Zhurenko, L. (2021). *Tvorche konstruiuvannia yak zasib intelektualnoho rozvytku ditei starshoho doshkilnoho viku [Creative design as a means of intellectual development of older preschool children].* URL: http://www.rusnauka.com/25_SSN_2009/Pedagogica/51493.doc.htm (data zvernennia: 22.10.2021). [in Ukrainian].
6. Lystopad, M. V. (2017). Formuvannia komunikatyvnykh umin u ditei starshoho doshkilnoho viku zasobamy hry-dramatyzatsii [Formation of communicative skills in older preschool children by means of play-dramatization]. *Pedahohichni nauky, 1 (77), 98–102.* [in Ukrainian].
7. Litichenko, O. (2021). Konstruiuvannia z pukhnastoho drotu v zakladi doshkilnoi osvity [Designing from fluffy wire in a preschool institution]. *Acta Paedagogica Volyniensis, 5, 37–42.* <https://doi.org/10.32782/apv/2021.5.6> [in Ukrainian].
8. Matviienko, S. I. (2016). *Khudozhnia pratsia ta osnovy dyzainu [Art work and basics of design].* Nizhyn : Vyd-vo NDU im. M. Hoholia. [in Ukrainian].

9. *Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy [Ministry of Education and Science of Ukraine]*. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/metodychni-rekomendatsiyi-doshkilna/dityachimi-sadkami-svitu.pdf> [in Ukrainian].
10. Oderii, L. Ye. (2021). *Dyzain yak vyd mystetstva i khudozhno-konstruktyvnoi diialnosti ta yikh mozhlyvosti u estetychnomu vykhovanni ditei doshkilnogo viku*. [Design as an art form and artistic and constructive activity and their possibilities in the aesthetic education of preschool children]. In *Introduction of modern technologies in the process of providing quality training for future specialists in preschool education*. Eds. L. V. Zdanevych, L. S. Pisotska, N. M. Myskova, L. O. Onofriichuk. Khmelnytskyi : KhHPA. [in Ukrainian].
11. Panteleev, G. N. (2014). *Detskij dizajn [Children's design]*. Moscow: Karapuzdidaktika. [in Russian].
12. Petrochenkova, V. A. (2020). *Dyzain seredovyshcha v tvorchomu rozvytku ditei doshkilnogo viku [Environmental design in the creative development of preschool children]*. Qualifying work for the master's degree in 022 – design. Department of Environmental Design, Institute of Design and Advertising of the National Academy of Management of Culture and Arts of the Ministry of Culture of Ukraine, Kyiv. [in Ukrainian].
13. Popovych, O. M. (2017). *Pidhotovka maibutnikh vykhovateliv do orhanizatsii konstruktyvnoi diialnosti ditei doshkilnogo viku [Preparation of future educators for the organization of constructive activities of preschool children]*. PhD Dissertation. Ternopil. [in Ukrainian].
14. *Rozvytok starshoho doshkilnyka v osvithnomu seredovyshchi zakladu doshkilnoi osvity : metodychni rekomendatsii [Development of a senior preschooler in the educational environment of a preschool institution]*. (2021). / Ed. by O. D. Reipolska. Kropyvnytskyi: Imeks-LTD. [in Ukrainian].
15. Semotiuk, O. P. (2014). *Estetyka: Konspekt leksii [Aesthetics: Lecture notes]*. Kharkiv: UkrDAZT, Ch.2. [in Ukrainian].
16. Yurchuk, Yu. Yu. (2019). *Formuvannia interesu do zaniat dytiachym dyzainom u ditei starshoho doshkilnogo viku [Formation of interest in children's design classes in older preschool children]*. Qualifying work. Nizhyn. [in Ukrainian].

Матеріали надійшли до редакції 07.04.2022 р.